

Azərbaycanın təbii sərvətlərinin qanunsuz istismarına son qoyulmalıdır

Vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin və ekologiya fəallarının Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərində təbii sərvətlərimizin qeyri-qanuni istismarına və ekologiyaya mənfi təsirlərinə qarşı Şuşa-Laçın yolunda həyata keçirdiyi etiraz aksiyasına səbəb olan vəziyyət hələ də aradan qaldırılmayıb.

Rusiya sülhməramlıları çıxış nöqtəsini Laçın yolunu bağlamaqda görüblər. Əslində, bütün bu baş verənlər onların üzərinə düşən missiyanı tam yerinə yetirə bilmədiklərini, Azərbaycan ərazisində yerləşən erməni terrorçu qruplaşmaların təxribatçı əməllərinin qarşısının alınmamasını göstərir. Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri sadəcə talan edilmiş təbii sərvətlərin qanunsuz daşınmasının dayandırılmasını tələb edir.

Hazırda Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdikləri Azərbaycan ərazilərindəki faydalı qazıntı yataqlarının qeyri-qanuni şəkildə istismar olunması, bu zaman ekoloji normalara əməl edilməməsi danılmaz faktır. Dövlət qurumlarımız bununla bağlı bir neçə dəfə sülhməramlı kontingentin komandanlığına müraciət edib. Bütün faydalı qazıntı yataqları, o cümlədən "Qızılbulaq" qızıl və "Dəmirli" mis-molibden yataqlarına yerində baxış, qanunsuz istismarın dayandırılması, müxtəlif istiqamətlər üzrə monitoring və inventarizasiyanın aparılması, əmlakın kadastr uçotunun təşkili, ətraf mühitə, yeraltı və yerüstü su mənbələrinə potensial zərərin və risklərin qiymətləndirilməsi və dəymiş zərərin nəticələrinin aradan qaldırılması məsələləri üzrə işçi qrup yaradılıb. Lakin bunlarla bağlı danışıqlar nəticəsində əldə olunmuş razılığa baxmayaraq, monitoringin keçirilməsinə maneçilik törədilib.

Əldə edilən məlumatlara görə, xüsusilə "Qızılbulaq" qızıl və "Dəmirli" mis-molibden yataqlarında vəziyyət acınacaqlıdır. Bu yataqlarda Azərbaycana məxsus təbii sərvətlər talanır. Son dövrlər bu istiqamətdə proseslər daha da aktivləşib, belə münasibət ekoloji vəziyyətə daha ciddi mənfi təsir göstərir. Hələ dekabrın 3-dən Azərbaycan mütəxəssislərinin əraziyə səfərinin və monitoringinin üsullarını müəyyənləşdirmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının aidiyyəti dövlət qurumlarının nümayəndələri və Rusiya sülhməramlı kontingenti arasında danışıqlar aparılıb. Əldə olunmuş razılığa uyğun olaraq, 10 dekabr tarixində faydalı qazıntıların qanunsuz istismar edildiyi bu iki əraziyə Azərbaycan nümayəndələrinin getmək cəhdinə yerli sakinlərin əvvəlcədən planlaşdırılmış aksiyası maneə olub. Bu baxımdan Azərbaycan vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin və ekologiya fəallarının Şuşa-Laçın yolunda həyata keçirdiyi

etiraz aksiyası Azərbaycan ictimaiyyətinin haqlı narazılığının göstəricisidir və vətəndaş cəmiyyətinin bu mövqeyinə hörmətlə yanaşılmalıdır.

Bütün bu baş verənlər ölkəmizin tarixi qələbəsidən sonra üç ölkə liderinin - Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan rəhbərləri arasında imzalanmış 2020-ci il 10 noyabr tarixli Bəyanatın müddəalarının Ermənistan tərəfindən yerinə yetirilməməsinə nümayiş etdirir. Bəyanatın 4-cü bəndinə zidd olaraq erməni silahlı qüvvələri hələ də Azərbaycan ərazilərindən çıxarılmayıb, 6-cı bəndinə zidd olaraq Laçın yolundan həm hərbi təxribatlar, həm də qeyri-qanuni iqtisadi fəaliyyət üçün istifadə olunur, 9-cu bəndinə zidd olaraq bölgədə bütün nəqliyyat-kommunikasiya yollarının açılmasına maneçilik törədilir. Ona görə də Azərbaycan dövlətinə məxsus ərazilərdə ekoloji monitoringin həyata keçirilməsinə imkan verilməməsi, buna maneə olan pozucu ünsürlərə qarşı heç bir tədbir görülməməsi vəziyyətin bu məcraya gəlib çıxmasına səbəb olmuşdur.

Sülh prosesini pozaraq vaxt uzatmağa çalışan, bəlkə nə vaxtsa dəyişə biləcək geosiyasi vəziyyətin yetişməsinə ümid edən və öz vətəndaşlarını da yeni xülyalarla aldadan Ermənistan və bu ölkənin havadarları yenə xarici ölkələrdə haray-həşir salmağa başlayıblar. Laçın yolunda keçirilən aksiya, yolun bağlanması Qarabağda yaşayan ermənilərin hüquqlarının pozulması, onların, guya, təhlükə ilə üzlənməsi kimi təqdim olunur. Bütün bunlar ermənilərin saxtakarlıq xəstəliyindən hələ də sağalmadıklarını və sağalmaq belə istəmədiklərini göstərir. Halbuki Azərbaycanın tarixi zəfəri nəticəsində bütün saxta mifləri puç olandan, iç üzvləri görünəndən sonra işğalçı qonşularımızın bu mərzədən sağalacağına ümidlər böyük idi.

Laçın yolunda keçirilən aksiya ilə bağlı həqiqət gün kimi ortadadır. Yolu Azərbaycanlı etirazçılar deyil, Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingenti bağlayıb. Aksiyada iştirak edən ictimai fəallar, ölkəmizin vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri illərdir ki, talan

edilən təbii sərvətlərimizin qanunsuz daşınmasının qarşısını almağa çalışırlar. Mülki təyinatlı digər nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti məsələlərinə onlar müdaxilə etmirlər. Bu aksiyanın tələbləri aydın və qanunidir. Azərbaycana aid faydalı qazıntı yataqlarına dövlət nümayəndələrimizin maneəsiz girişinin təmin edilməsi bizim haqqımızdır. Belə səfərə müxtəlif əsaslarla maneçilik törədilməsi, yaxud hər hansı şərt irəli sürülməsi qəbul edilməzdir.

Qarabağda yaşayan və Azərbaycan vətəndaşı olan ermənilər də bütün digər vətəndaşlarımız kimi dövlətin yaratdığı imkanlardan faydalanmaq hüququna, eləcə də dövlət qarşısında müəyyən öhdəliklərə, o cümlədən törətdikləri cinayət əməllərinə görə məsuliyyət daşıyırlar. Azərbaycan dövləti qanunlarımızı, dövlətçilik dəyərlərimizə hörmətlə yanaşan, sivil cəmiyyətin bir hissəsinə çevrilmək istəyən bütün erməni əsilli vətəndaşlarımızın təhlükəsizliyinə təminat verir. Sadəcə olaraq onlar illərlə be-

yinlərini zəhərləmiş xülyalardan ayırmalı, uydurma miflərdən əl çəkməli, Qarabağ məsələsini yaşadıkları ölkənin siyasi dairələri ilə alver predmetinə, qazanc mənbəyinə çevrilmiş erməni lobbisinin, Ermənistan siyasətlərinin yalanlarına inanmamalıdırlar. Onlar gələcəyə baxmağı bacarmalıdırlar. Əgər özlərində güc, obyektivlik tapıb gələcəyə nəzər salmağı bacarsalar, görəcəklər ki, xoşbəxtlik, rifah, onların ləyaqətli həyatı, vətəndaş hüquqlarına hörmət məhz Azərbaycandır.

Bu gün hər kəs bölgədə vəziyyəti kəskinləşdirməyə, kin-küdurətə, ədavətə gücləndirməyə deyil, həqiqi sülhə çalışmalıdır. Ermənistan terrorçularının Laçın yolu ilə daşdıqları silah-sursatın Qarabağa keçirilməsinə göz yummaqla bu torpaqları yeni münaqişə ocağına çevirmək olmaz. Üzə çıxarılan faktlar, tapılan mina sahələri erməni terrorçularının Azərbaycan ərazilərinə 2021-ci ildə Ermənistanda istehsal olunmuş minalar basdırdıklarını göstərir. Bu minalar hansı yollarla gətirilir? Ermənistan tərəfindən Laçın-Xankəndi yolundan hərbi məqsədlər, minaların və talan olunan təbii sərvətlərin daşınması məqsədilə istifadə edilməsinin qarşısı alınmalıdır. Azərbaycanın iradəsinə baxmayaraq sülhməramlıların komandanlığının bu faktlarla bağlı hələ də doğru-düzgün izahı yoxdur.

Kriminal iş adamı Ruben Vardanyanın Azərbaycanın təbii sərvətlərini talan etməsi və ətraf mühitə ciddi ziyan vurmaması ilə bağlı fəaliyyətinin qarşısı hökmən alınmalıdır. Bu cinayətdir və o şəxs hüquqi məsuliyyətə cəlb olunmalıdır. Belə kriminal insanların cinayət əməlləri, Ermənistanın ekoloji terror siyasəti nəticəsində Azərbaycan ərazisindən keçən Araz çayına axan Oxçuçayda suyun tərkibindəki ağır metalların miqdarının dəfələrlə normadan artıq olduğu aşkar edilib. Digər tərəfdən mənfur qonşu ölkə öz qeyri-qanuni iqtisadi fəaliyyəti ilə beynəlxalq konvensiyaların tələblərini kobud şəkildə pozur. Bu cür cinayətlər Ermənistan Respublikası üçün hüquqi məsuliyyət yaradır. Əlvan metalların qeyri-qanuni hasilatını aparən şirkətlərə qarşı Azərbaycan hökuməti tərəfindən hüquqi tədbirlər təbii ki, görülməlidir və görülməlidir.

Bundan başqa, sülhməramlıların hesabatlarında bir çox yaşayış məntəqələrimizin rəsmi adları göstərilmiş və uydurma erməni toponimlərinə istifadə olunur. Son dövrlərdə Ermənistan silahlı birləşmələri tərəfindən müxtəlif mövqelərdən atəşkəsin pozulması halları da kifayət qədər artıb.

Təbii sərvətlərimizin qeyri-qanuni istismarı dayandırılmalı və bütün bu fəaliyyət Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi əsasında həyata keçirilməlidir. Etiraz aksiyası Azərbaycan ictimaiyyətinin bütün bunlarla bağlı haqlı narazılığının göstəricisidir.

*İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*